

1909. nov. 23., nov. 25. — *Hollóst*: Hollós József (1876—1947) szegedi városi kórházi főorvos, Ady híve; közel állt Jászi Oszkárhoz s a Huszadik Század köréhez. — *Szörít*: Szöri József (1878—1914) szegedi festőművész; ő is abba a vékony szegedi értelmiségi körbe tartozott, amelyik rokonszenvezett a modern magyar irodalommal, a „szociológusokkal” s Adynak is híve volt.

Balázs Béla Domokoshoz írott leveleivel kapcsolatban el kell mondani, hogy a matiné — mint a Szegedi Napló írta — „majdnem teljes sikert” hozott. Bár a lap, ahogy Balázs várta is, éreztette fönn tartását a Nyugattal s a „nyugatosággal”, Ignotust, Lengyel Menyhértet, Móriczot és Hatvanyt egyértelműen dicsérte, s jelentős irodalmáregyéniségként méltatta. Maga Balázs azonban kudarcot vallott. Lengyel Menyhért és Móricz „a keleti [értsd: nem nyugatos] szépirodalom-kedvelőknek föltétlen dicséretét is megnyerik mindenkor — írta a Szegedi Napló idézett beszámolója —. Balázs Béláról, sajnos, nem lehet ugyanezt állítani. Ez a fiatal író köteles eltérni a kritikát, habár nem abban a kíméletlen formában, mint ahogy ő kezeli a bírálókat. Az a mese, amit közel háromnegyed órán keresztül olvasott föl, annyit ártott a Nyugatnak, hogy alig tudták a többiek kireparálni. Mert, tisztelettel szólván, nem értette meg senki, hogy mi akar lenni. Valószínű, hogy vannak benne mélységek, ám azok óvatosan rejtve maradtak. A közönség figyelmetlensége szembe tűnő volt, csakhamar megindult az általános társalgás, s egyes helyi rendezők kénytelenek voltak püsszgni. [...] Ady Endre nélkülözhetővé tud tenni a költészetével egész sereg poetát, de Balázs Béla meséi nem feledtetnek el senkit.” (Szegedi Napló, 1909. nov. 30. 2.)

Aligha véletlen hát, hogy e fiaskóra az író még évekkel később is emlékezett s egyik 1913-as naplójegyzetében visszatért rá: „A régi motívum: Szegeden, otthon imponálni! És a régi fájdalom: ha az egész világon súlyom lesz, abban a hülye homokban soha nem fogok nyomot hagyni. Azért persze nagyobb sikerem volt, mint szomorú emlékezetű, régi Nyugat-felolvasásom alkalmával. De az emberek számára ott csak a »Bauer Herbert«, »a Bauerné fia« vagyok, és leszek mindig.” (Balázs Béla: Napló I. Bp. 1982. 600—601.)

LENGYEL ANDRÁS

PAPP GYÖRGY: JÁROMBAN